

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:22

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:22

Fredagen den 21 februari

1 § Utbildning, ungdom, kultur och idrott (utbildning)

Statssekreterare Bertil Östberg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott (utbildning) den 25–26 november 2013

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott (utbildning) den 24 februari 2014

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Härmed är EU-nämndens sammanträde öppnat. Jag vill börja med att hälsa Cecilie Tenfjord-Toftby, Moderaterna, välkommen till nämnden. Vi hälsar också statssekreterare Bertil Östberg med medarbetare välkomna till nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några A-punkter. Det finns det inte. Då, statssekreteraren, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 25–26 november 2013.

Anf. 2 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

Nämnden har fått en skriftlig rapport. Jag kan utveckla det hela om nämnden så vill.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till den preliminära dagordningen och börjar med punkt 4, Utkast till rådets slutsatser om effektiv och innovativ utbildning för att investera i kompetens. Det är en beslutspunkt.

Anf. 4 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

I rådsslutsatserna uttalar sig utbildningsministrarna om vikten av nödvändiga reformer på utbildningsområdet. Det konstateras att utbildningsområdet är centralt i arbetet med att till exempel motverka ungdomsarbetslöshet och förstärka innovation, konkurrenskraft och produktivitet i EU. Medlemsstaterna uppmanas att vidta en rad åtgärder. Det handlar om att minska antalet lågpresterande skolelever, främja grundläggande färdigheter, främja åtgärder för omskolning och kompetenshöjning inom livslångt lärande och ta hänsyn till behov hos studerande med ogynnsam bakgrund. Vidare handlar det om finansieringsmetoder och

om att erkänna metoder för nya former av lärande, stödja lärare och skolledare samt utnyttja Erasmus.

Vi har menat att rådsslutsatserna ska fokusera på de utmaningar som finns och som är relaterade till målen i Europa 2020 och Utbildning 2020. Vi föreslår därför att Sverige ska ställa sig bakom slutsatserna.

Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD):

Jag hänvisar till den avvikande mening vi anmälde i utbildningsutskottet den 20 februari.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet. Vi noterar avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till den andra och sista punkten på vår dagordning. Det är punkt 5, Utveckling av kompetens och förbättrad anställbarhet mot bakgrund av resultaten från Piac- och PISA-undersökningarna. Det är en ny fråga för nämnden och en diskussionspunkt.

Anf. 7 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

Vi tycker att det är viktigt att man använder resultaten från de båda undersökningarna i det nationella reformarbetet och även i europeiska sammanhang. Vi kan av Piaacmätningen se att Sverige varit framgångsrikt i fråga om vuxenutbildning, och vi delar gärna med oss av de erfarenheterna till andra länder. Jag kan som en liten parentes nämna att det av Piaac framgår att även om vi är framgångsrika ser vi bland de yngre som deltar i Piaac en sjunkande trend. Det kan hänga samman med de sjunkande resultat som vi ser i PISA. De som tidigare gått i skolan och nu är unga vuxna har bristfälliga kunskaper.

Det viktigaste att fokusera på är PISA, och det innebär förstås stora utmaningar för den svenska skolan. Det är visserligen ett par år sedan som PISA-proven genomfördes, det var 2012, men det ger anledning till oro och Sverige behöver vidta ytterligare åtgärder. Regeringen har vidtagit en lång rad åtgärder som syftar till att förbättra resultaten i svensk skola, men det är klart att vi måste vidta ytterligare åtgärder.

Jag kan nämna att det var en diskussion i utbildningsutskottet, men här gäller det EU-sammanhang. Vi kan ha inrikespolitiska diskussioner där vi funderar på ansvaret för vad som har hänt, orsaker och sådant, men utifrån diskussionerna i utbildningsutskottet kan vi stryka det som står i underlaget om att nedgången var förväntad. Det räcker att i det här sammanhanget konstatera att det var en allvarlig nedgång. Sedan kan vi fortsätta att ha inrikespolitiska diskussioner om vad som kunde förväntas eller inte, men det är inte så intressant att diskutera i Bryssel.

Det framkom synpunkter i utbildningsutskottet om att det inte stod tillräckligt mycket om att regeringen avser att vidta ytterligare åtgärder. Jag vill här markera att regeringen avser att vidta ytterligare åtgärder. Efter gårdagens utspel från regeringens sida framstår det kanske som ännu klarare att regeringen kommer att vidta ytterligare åtgärder på utbildningsområdet för att förbättra resultaten.

Det vi allmänt kommer att lyfta fram är självfallet vad vi i stor utsträckning har gjort. Det handlar givetvis mycket om lärare och lärande. I PISA-rapporten framkommer att det centrala är att öka attraktiviteten,

attraktionskraften, i läraryrket. Det handlar mycket om karriärtjänster, ny lärarutbildning och den typen av insatser, men det handlar också om insatser för att förbättra undervisningen. Där gör vi stora insatser med matematiklyft och läslyft, för att nämna ett par saker.

Sedan är det självklart att vi ser positivt på att utnyttja EU:s olika program och fonder för att utveckla verksamheten, till exempel Erasmus och Socialfonden.

Jag vill avsluta med att säga att jag hoppas att vi kan nå enighet om slutsatserna i och med de justeringar som vi föreslår.

Anf. 8 THOMAS STRAND (S):

Herr ordförande! Vi hade en diskussion i utbildningsutskottet i går beträffande den svenska ståndpunkten vid rådsmötet. Det första som vi förde fram, och där var vi eniga, gällde det som statssekreteraren började med att säga, att man också ska titta på vuxnas lärande. Sverige lyckas väl på det området, även om det finns oroande tecken vad gäller yngre vuxna där nivån börjar sjunka. Hittills har vuxenutbildning och folkbildning varit ett bra sätt för Sverige att hålla en hög nivå på kunskap och kompetens. Det är bra om vi kan föra fram det.

Den avvikande mening som vi hade i utskottet gällde just det som statssekreteraren tog upp, nämligen regeringens ståndpunkt att utvecklingen var förväntad. Det blir en politisk hållning som så att säga är lite ödesbestämd. Nu säger statssekreteraren att regeringen stryker de orden. Det vore bra att få det förtydligat.

Vi tycker att det är en lite för passiv hållning i den skrivning vi fått där det beträffande den svenska ståndpunkten står att vi får vänta och se på utvecklingen. Forskning visar att man på fem år kan förändra situationen i ett land, och om vi räknar från 2006 då regeringen tillträdde betyder det att man under ett antal år hade kunnat vidta åtgärder. Vi tycker fortfarande att åtgärderna kunde ha vidtagits mycket tidigare.

Statssekreteraren får gärna utveckla sitt svar vad gäller strykningen av texten om förväntan och inte förväntan.

Anf. 9 LARS OHLY (V):

Vi välkomnar att meningen stryks. Vi såg den som närmast provokativ. Jag kommer med största sannolikhet inte att tycka om det som Jan Björklund säger på ministerrådsmötet, för han är den främste företrädaren i Sverige för "nånannanismen". Han har varit utbildningsminister i åtta år, men det är alltid någon annans fel när det går dåligt. Även om vi inte anmäler avvikande mening är jag rätt säker på att det Jan Björklund säger inte kommer att falla mig på läppen.

Anf. 10 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

Som jag sade kan vi stryka det som står om förväntad. Vi behöver inte föra den diskussionen där. Det blir en diskussion om hur vi jobbar i olika europeiska länder för att förbättra resultaten med utgångspunkt i PISA. Det handlar framför allt om det, men självklart även lite grann om vad vi avser att göra. Vi kommer att säga att vi gör en hel del men att vi avser att göra mer. Jag vet inte om det var svar på frågan.

Sedan har vi säkert olika meningar om vad som kan förväntas eller inte, men det behöver vi inte ta upp i det sammanhanget. Det finns många andra forum där vi kan föra den diskussionen.

Anf. 11 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Jag tycker inte att det senaste inlägget förtydligade särskilt mycket. Man stryker tre ord, det är bra, men resten av argumenteringen är densamma som tidigare.

Från Miljöpartiets sida har vi kvar den avvikande mening som vi anmälde i utbildningsutskottet, med undantag av den mening där står att vi kritiserar uttrycket ”men var förväntad”, som är borttaget. Om vi tittar på undersökningar ser vi att det finns mycket mer som behöver diskuteras på europeisk nivå, och jag vet inte hur mycket vi har att lära ut till andra länder. Jag tycker att vi ska lära av andra länder. Det krävs också reformer om mindre klasser och ökad satsning på lärarnas vidareutveckling.

Jag delar dock uppfattningen om möjligheten för Sverige och andra EU-länder att använda EU-medel i högre utbildning till insatser för ökad kunskapsinhämtning. Det kan ske på olika sätt. Vi behåller alltså vår avvikande mening.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 13 THOMAS STRAND (S):

De tre orden ”men var förväntad” har strukits, men jag understryker det som Ulf Holm säger, att det fortfarande finns en argumentation i texten som vi har svårt att ställa upp på. Vad gäller de andra delarna kvarstår alltså vår avvikande mening.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 15 LARS OHLY (V):

Vänsterpartiet anmäler gemensam avvikande mening med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 17 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

Jag vet inte om vi talar förbi varandra här. Det gällde orden ”men var förväntad”. Om det även handlar om meningen därefter tycker jag att det är helt onödigt att vi sitter i Bryssel och för en inrikespolitisk diskussion om de här frågorna. Vi kan tänka oss att stryka lite grann av det som står i meningarna därefter.

Jag har ingen färdig skrivning, men för oss är det fullt tillräckligt att konstatera att vi inser att resultatet av PISA är allvarligt, att vi tar det på största allvar, att det självklart pågår ett reformarbete och att regeringen avser att vidta ytterligare åtgärder. Sedan kan det finnas olika åsikter om

vad resultatet beror på. Det kan givetvis också finnas olika åsikter om vilka ytterligare åtgärder som ska vidtas.

Den kommande diskussionen ska dock mest handla om vad olika regeringar gör och vad vi kan lära av varandra. Det är det som det syftar till.

2013/14:22

21 februari

Anf. 18 MARIE GRANLUND (S):

Tack för redogörelsen! Statssekreteraren måste nog precisera vad som är Sveriges ståndpunkt. För oss är det självfallet provocerande när man säger att man gjort mycket för att öka attraktiviteten för läraryrket och så vidare. Vi har en diametralt motsatt uppfattning om utvecklingen och vad som borde göras. I så fall måste statssekreteraren formulera om den svenska ståndpunkten.

Anf. 19 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

Att vi vill lyfta fram lärarnas viktiga roll och, som det står i andra stycket på s. 4, att vi har gjort en rad satsningar här tror jag inte att det borde råda någon oenighet om, för dessa satsningar har i princip alla partier ställt sig bakom. Sedan finns det säkert olika meningar om vilka ytterligare satsningar som behöver göras. Men jag har svårt att tro att det skulle råda någon diametralt motsatt uppfattning om det som står, att vi vill lyfta fram lärarnas viktiga roll för utvecklingen i skolan och förbättrade läranderesultat. Det torde väl vara okontroversiellt liksom att vi har gjort ett antal satsningar som det finns bred enighet om. Karriärtjänstereformen och fortbildning för lärare, som vi nämner som exempel, råder det också enighet om. Vi kan gärna lägga till meningen: Det finns anledning att vidta ytterligare åtgärder för att förbättra resultaten i Sverige.

Vi kan stryka följande mening i stycket ovanför: "Nedgången i resultaten för Sverige är allvarlig men var förväntad." Vi kan också stryka efterföljande mening.

Vi tycker självklart att det är bra om vi får enighet, vilket det borde det finnas möjlighet att få, om att vi ser allvarligt på situationen. Det har genomförts ett antal reformer som det råder bred enighet om. Det behöver självfallet också göras mer. Vi tänker inte här gå in på vad vi gör ytterligare. Det kommer att visa sig framöver.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att i det omdiskuterade stycket försvinner meningen som börjar "Proven genomfördes i årskurs nio...". Är det så jag ska förstå statssekreteraren?

Anf. 21 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:

Ja.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, men vi har noterat likalydande avvikande meningar från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Därmed återstår bara punkt 6, Övriga frågor. Finns det någonting att säga med anledning av den?

2013/14:22
21 februari

Anf. 23 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG:
Nej, det finns inget att tillägga.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:
Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för informationen och
för närvaron i EU-nämnden i dag och önskar en trevlig helg.

1 § Utbildning, ungdom, kultur och idrott (utbildning)	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	1
Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD).....	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 7 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	2
Anf. 8 THOMAS STRAND (S)	3
Anf. 9 LARS OHLY (V)	3
Anf. 10 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	3
Anf. 11 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	4
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 13 THOMAS STRAND (S)	4
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 15 LARS OHLY (V)	4
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 17 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	4
Anf. 18 MARIE GRANLUND (S).....	5
Anf. 19 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	5
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 21 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	5
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 23 Statssekreterare BERTIL ÖSTBERG.....	5
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	6